

ת"פ 65592/11/15 - מדינת ישראל - פמ"ד נגד סלימאן אלהואשלה -

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 65592-11-15 מדינת ישראל נ' אלהואשלה

בפני כבוד השופטת גילת שלו

המאשימה
מדינת ישראל - פמ"ד
ע"י ב"כ עו"ד סיגל דהן הירש

נגד

הנאשם
סלימאן אלהואשלה -
ע"י ב"כ עו"ד אורי בן נתן

גזר דין

הנאשם הורשע לאחר שמיעת הראיות בעבירה של הריגה- עבירה לפי סעיף 298 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן- החוק), כנוסחו בעת ביצוע העבירה.

כעולה בפירוט מהכרעת הדין ומכתב האישום, מספר ימים עובר ל-17.10.15, התגלע סכסוך בין משפחת הנאשם למשפחתו של מחמד הואשלה ז"ל (להלן- המנוח), קרובי משפחה רחוקים שלהם, על רקע הצעת נישואין של המנוח לאחייניתו הקטינה של הנאשם, וחשש לפגיעה בכבוד הקטינה ומשפחתה; וסמוך לפני 21.10.15, גמלה בליבו של הנאשם ההחלטה לפגוע במנוח ולגרור לו חבלה חמורה, נכות או מום.

ביום 21.10.15, סמוך לאחר השעה 10:30, הגיע המנוח למכון שטיפת רכב בדימונה, ומסר את רכבו לניקוי. סמוך לאחר מכן הגיע גם הנאשם למכון השטיפה עם רכבו, פנה למנוח והציע לו לנסוע יחד למספר דקות, בתואנה כלשהי, המנוח הסכים ועלה לרכב כשהוא מותיר את רכבו במקום באמצע הניקוי. הנאשם הסיע את המנוח ברכב והביאו לשיג שבמתחם מגורי משפחתו בפזורה, וסמוך לאחר מכן דקר את המנוח באמצעות חפץ חד, מספר רב של דקירות בין היתר בחזהו, בגב, בזרוע שמאל ובירך שמאל, על מנת לגרום למנוח חבלה חמורה, נכות או מום; כל זאת כשהוא מודע לאפשרות גרימת מותו של המנוח בשל מעשיו, ואדיש לאפשרות זו. המנוח החל לדמם מפצעיו והנאשם נמלט מהשיג; ובני משפחתו של הנאשם הגיעו לשיג ופינו את המנוח ברכב לקבלת טיפול רפואי בדימונה, שם טופל המנוח ע"י מד"א באמבולנס ונקבע מותו.

מותו של המנוח נגרם בשל נזק חמור ללב, והלם תת נפחי בשל איבוד דם נרחב, בעקבות פצע דקירה בחזה שפגע בלבו; ובנוסף, הדקירה בגב משמאל חדרה לתוך הריאה השמאלית, גרמה לתמט של הריאה ולפגיעה באוורור הריאתי, ובכך תרמה להחשת מותו של המנוח.

כבר עתה יצוין, כי בהכרעת הדין קבעתי שלאור מיקומן ועוצמתן של הדקירות בחזהו ובגבו של המנוח והיותן חלק מדקירות נוספות, קמה חזקה שהנאשם פעל לכל הפחות בפזיזות שבאדישות כלפי האפשרות לגרימת מותו של המנוח; ועל כן תיקון 137 לחוק (הרפורמה בעבירות ההמתה) אינו מהווה דין מקל ואינו חל על ענייננו (ראו עמ' 96 להכרעת

הדין).

בטרם הטיעונים לעונש, הוריתי לבקשת המאשימה על קבלת תסקיר נפגע עבירה לגבי משפחת המנוח. יוער, כי ההגנה לא ביקשה לקבל תסקיר של שירות המבחן בנוגע לנאשם.

תסקיר נפגעי העבירה

בתסקיר שהוגש לגבי משפחת המנוח נסקר הרקע של המשפחה, ופורטו בהרחבה הנזקים שנגרמו לה עקב מותו הפתאומי של המנוח, זאת בהתבסס על שיחות שהתקיימו עם אבי המנוח ושתיים מאחיותיו; כאשר צוין שאמו של המנוח לא הגיעה למפגש מאחר שאינה מסוגלת להתמודד עם תכני השיחה מבחינה נפשית ורגשית.

כעולה מהתסקיר, מדובר במשפחה המתגוררת במתחם הפזורה הבדואית ליד דימונה. המנוח היה כבן 19 במותו, והותיר אחריו זוג הורים, אח בכור ושש אחיות, כשהוא השישי בסדר הלידה; תואר כצעיר טוב לב, בעל שאיפות להתקדם ולהצליח, ללמוד ולהקים משפחה משלו. אובדנו בנסיבות פתאומיות, אכזריות ואלימות, הותיר בקרב בני משפחתו כאב בלתי נסבל וגעגועים שאינם מרפים, ערער את מצבם הנפשי ופגע בתפקוד כל אחד מהם והמשפחה כולה. להתרשמות עורכת התסקיר, נסיבות המוות הטראומטיות מעצימות את הקושי להתמודד עם האובדן ואת חוויית התפרקות המשפחה, זאת בעיקר כשמדובר בפגיעה שבוצעה ע"י קרוב משפחה, ולא באקראי ע"י אדם זר; עובדה שיש בה כדי לנפץ עמדות, תפיסות ואמונות לגבי משמעותה של משפחה בחברה מסורתית וסגורה, ולהוביל לתחושות קשות של בגידה, לצד תחושות אשם וכעס אל מול הסתמיות שבמות המנוח בגיל צעיר.

צוין, כי משפחת המנוח אינה מגיעה לבית המשפט, מתוך תפיסה של עצמם כחלשים וחסרי יכולת השפעה אל מול המערכת והממסד; הם הביעו תסכול, חוסר אונים ואוזלת יד נוכח ניסוח כתב האישום- העובדה שהנאשם הואשם בעבירת הריגה ולא ברצח, שחרורו למעצר בית, ותחושתם שאנשים נוספים היו מעורבים באירוע אך לא הובאו לדין. כן צוין, כי סיפור האובדן שבידי המשפחה אינו קוהרנטי ומורכב בחלקו מרסיסי מידע שקיבלו מהמשטרה ומעדים שונים ובחלקו ממידע אישי, וגם בכך יש כדי להעצים את מצוקתם ואת כאבם. עורכת התסקיר הבהירה כי למרות שהמשפחה אינה מעורבת בהליך המשפטי באופן פעיל, התמשכות ההליך המשפטי מהווה גורם מעכב בתהליך האבל, בעיבוד האובדן ובארגון מחדש של חייהם ללא המנוח; כי חשובה להם ההכרה של בית המשפט בפגיעה הקשה שנגרמה להם, וכי הם מצפים שהנאשם יענש באופן שישקף את חומרת הפגיעה, כפי שהיא נתפסת על ידם.

עורכת התסקיר ציינה, כי בעקבות האובדן משפחת המנוח הפכה ממשפחה מלוכדת עם תחושת שייכות למשפחה אבלה ומוכת יגון, הנמנעת מלחגוג חגים ומהשתתפות בשמחות ובאירועים חברתיים, ומתבדלת מסביבתה; וניכר כי בני המשפחה מתקשים לשתף ולסייע זה לזה בהפחתת הכאב ובהתמודדות עם הקשיים. להערכתה, מצוקת המשפחה מועצמת נוכח המגורים בסמוך למקום מגורי משפחת הנאשם, זאת הגם ששללו תחושת איום מפניהם.

לגבי אבי המנוח צוין, כי ההתרשמות היא שהוא שרוי באבל כבד, חווה צער, כעס וגעגועים קשים מנשוא למנוח, אותו תיאר כי ימינו; ונראה כי הנסיבות והרקע למות המנוח מלוות אותו באופן תמידי, ללא יכולת להחליף מזכרון האירוע

הטראומטי. עורכת התסקיר התרשמה, כי לצד הכעס העצום על הנאשם ומשפחתו, האב נושא תחושות קשות של תסכול, חוסר צדק וחוסר ישע; שכן הוא סבור שהוא והמנוח פעלו כשורה ובהתאם למוסכמות החברתיות ושהמנוח לא פגע בכבודה של הקטינה, ולכן הוא מתקשה לעכל את הפגיעה האכזרית בבנו. מנגד נראה כי הוא סובל מתחושות אשם, וממחשבה שאולי היה יכול למנוע את מותו. האב סיפר כי מאז מות המנוח חלה החמרה במצבו הרפואי, וכי הוא אינו מצליח לישון ולעבוד כפי שעבד בעבר, מצב הפוגע במצבה הכלכלי של המשפחה ובתחושת הערך העצמי שלו כמפרנס ראשי וכראש המשפחה; ותיאר את תחושותיו הקשות בעיקר כלפי בנותיו הצעירות, על כי אינו מצליח להוות עבורן הורה יציב ומתפקד ולקדם אותן בלימודיהן, כפי שעשה עם אחיותיהן הבוגרות.

אבי המנוח ואחיותיו ביטאו דאגה רבה וחשש למצבה של האם, שמאז מות המנוח שרויה לדבריהם בדכאון עמוק, מסתגרת בבית ומתקשה מאד לתפקד, כאשר נוכח מצבה, האחיות הן שמבצעות את מטלות הבית. עורכת התסקיר התרשמה מפגיעה בתפקוד ההורי בעיקר ביחס לאחיות הצעירות של המנוח, המצויות בעיצומו של גיל ההתבגרות; שלגביהן נמסר כי בעקבות האירוע הן מסתגרות בבית, חשות פחד וחוסר הגנה, ומעבר לאובדן אחיהן, חוות את חוסר הנוכחות והזמינות של הוריהן.

אחותו של המנוח, כבת 33, סיפרה כי מאז מותו היא שרויה באבל כבד שאינו מרפה; תיארה קשר קרוב למנוח, לאחר שטיפלה בו ודאגה לו מאז היותו תינוק, וכאשר הוא זה שסייע לה כלכלית לאחר גירושה ואף שימש כדמות אב לבנה. להתרשמות עורכת התסקיר, מותו של המנוח ונסיבותיו גרם אצל האחות לזעזוע עמוק, הפר את חווית השליטה והסדר בעולמה, וכיום העולם נתפס על ידה כמקום מסוכן, אכזרי ושרירותי. האחות הביעה דאגה להוריה, שכוחותיהם נחלשו מאד והם מתקשים לתפקד, כשלתחושתה היא איבדה לא רק את אחיה המנוח, אלא גם את הורה ואת תחושת המשפחתיות.

אחות נוספת של המנוח, כבת 30, תיארה את המנוח כדמות מרכזית בחייה וציינה כי חרף פער הגילים ביניהם, הוא דאג לה ונהג ללוות אותה למקומות שונים; תיארה כי מאז מותו, העצב והצער העמוק הפכו לחלק מחייה, היא חשה בחסרונן כל הזמן, מתקשה לשמוח, נמנעת מקשרים חברתיים, נוטה להסתגר ולהתבודד, ומתקשה לסמוך על אחרים ולתת בהם אמון. עורכת התסקיר התרשמה מקיומה של מצוקה רבה וכי האחות מוצפת בכאב; וציינה כי האחות מרבה לחשוב על רגעי האחרונים של המנוח ומדמיינת את הסבל שעבר, ואינה משתפת את בני משפחתה בכאבה על מנת שלא להכביד עליהם, מה שמעצים את תחושת בדידותה.

עורכת התסקיר סיכמה כי "אובדן ילד, בכל גיל, קורא תיגר על המבנה הבסיסי של החיים... משפחה שחוה אובדן כזה, שוב לא תוכל להיות שלמה, כמו במקרה של משפחת הואשלה... ניכר כי הם עסוקים במה שלא יצליחו ולא יספיקו לחוות עם המנוח ובכך, חווים כי איבדו את עתידו ואת עתידם, כאשר כל אחד מהם מתמודד עם החלל שנותר באופן אישי ובסגנונו והם מתקשים להיתמך ולהיעזר האחד בשני. חלפו כחמש שנים מאז מות של מחד ז"ל וניכר כי האסון שפקד אותם ממשיך וימשיך ללוות אותם, לשבש את מהלך חייהם ולהקשות על התפקוד שלהם... הזהות של כל אחד מהם, ושל כולם כארגון משפחתי, התערערה והתרסקה... במצבם המתואר, הם אינם פנויים למשימות חיים אחרות של התפתחות, צמיחה והנאה ואף מתקשים לפנות לטיפול, אשר יתכן ויכול להביא להקלה מסוימת...".

לאור תמונת הנזקים הקשה שתוארה, הפגיעה במצבם הכלכלי של בני משפחת המנוח, והחשיבות שהם רואים בהכרה חברתית ומשפטית בחומרת מעשי הנאשם, בתוצאותיהם ובהשלכותיהם הקשות, הומלץ להטיל על הנאשם לפצותם פיצוי משמעותי.

ראיות לעונש

מטעם ההגנה הוגשו תעודת הערכה והצטיינות לרגל יום העצמאות 2013, שקיבל הנאשם במסגרת שירותו הצבאי ותעודת שחרור משירות בצה"ל. כן הוגש מכתב מרואה החשבון של שתי חברות אותן מנהל הנאשם, בו צוין כי הוא איש עסקים הגון וישר המנהל את החברות כראוי ומשלם חובותיו בזמן; כי מדובר בחברות המספקות שירותים ללקוחות רבים, לרבות מוסדות ציבוריים; וכי ללא נוכחותו של הנאשם בחברות ובאתרי העבודה, החברות יתקשו לבצע עבודתן כראוי.

בנוסף, העיד מטעם ההגנה אל"מ חסן אבו סלב, מפקד בית הספר לגששים בצה"ל, אשר היה מפקדו של הנאשם בעת שירותו הצבאי. לדבריו, הכיר את הנאשם בשנת 2010, כאשר קלט אותו כגשש ליחידת הגששים באוגדת עזה, ולאחר שקודם בתפקיד ועבר לשרת באוגדת איו"ש, ביקש כי הנאשם יעבור לעבוד בצמוד אליו בחפ"ק; שם הנאשם שימש כנהג וקשר, היה חייל מצוין שנתן מענה בכל שעות היממה, השתתף בפעילויות מבצעיות ובאירועים קשים, הפגין מקצועיות, אנושיות וצניעות והיה אהוד על כולם. הנאשם שירת תחתיו עד לשנת 2013, כאשר בתום שירות החובה שלו, העד ביקש ממנו להמשיך לשירות קבע, אך זה ביקש לסיים את שירותו הצבאי כדי לסייע בעסקי המשפחה.

טיעוני הצדדים לעונש

ב"כ המאשימה הפנתה לערכים החברתיים שנפגעו ממעשי הנאשם, והדגישה כי מידת הפגיעה בערך החברתי של קדושת החיים מצויה ברף המקסימלי, ומחייבת ענישה מחמירה וממושכת, שיהא בה להרחיק את הנאשם מהחברה בה פגע; להרתיעו מלשוב לבצע מעשים דומים בעתיד; להעביר מסר מרתיע לכלל הציבור בדבר החומרה של שימוש בסכין לשם פתירת סכסוכים; ולבטא את סלידתה של החברה מפגיעה בערכיה החשובים. כן הפנתה המאשימה לנסיבות המחמירות הקשורות בביצוע העבירה, ובהן התכנון המוקדם לפגוע במנוח על רקע רגשות נקם; האכזריות והאלימות שבהן בוצע המעשה, תוך דקירת המנוח דקירות רבות בגופו; והנזק הקשה שנגרם כתוצאה מהמעשה - מותו של המנוח שהיה כבן 19, תוך פגיעה קשה בכל משפחתו, כעולה בבירור מתסקיר נפגע העבירה.

על כן, ולאור הפסיקה אליה הפנתה, ממנה ביקשה ללמוד על מדיניות הענישה הנוהגת, עתרה ב"כ המאשימה לקביעת מתחם עונש הולם הנע בין 16 ל-19 שנות מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה ופיצוי משמעותי למשפחת המנוח. בעניין הפיצוי, הפנתה ב"כ המאשימה לפסיקה במסגרתה הוטלו סכומי פיצוי משמעותיים בגין עבירות המתה.

אשר לגזירת דינו של הנאשם בתוך המתחם, טענה ב"כ המאשימה כי קשה להצביע על נסיבות משמעותיות להקלה בעונשו של הנאשם, שכן מדובר במי שעד היום לא לקח אחריות על מעשיו, לא הביע חרטה אף לא בפני משפחת המנוח, לא פעל בכדי לנסות ולתקן, ולו במעט, את הנזק שנגרם כתוצאה מהעבירה ואף לא הביע רצון לעשות זאת.

אשר לחלוף הזמן, ציינה כי התמשכות ההליכים בתיק רובצת בעיקר לפתחה של ההגנה, כך שמתן משקל לחלוף הזמן תהא בבחינת **"שיצא החוטא נשכר"**; מה גם שבעבירה שבה קופחו חיי אדם, יש לתת מראש משקל נמוך לחלוף הזמן; וביתר שאת בענייננו, נוכח הסבל הנוסף שנגרם למשפחת המנוח כתוצאה מהתמשכות ההליך.

לאור כל האמור, עתרה המאשימה להטיל על הנאשם עונש מאסר ברף המקסימלי במתחם שהוצע, מאסר על תנאי ממושך ומכביד, ופיצוי בסכום המקסימלי הקבוע בחוק למשפחת המנוח.

ב"כ הנאשם טען כי מדובר בתיק לא פשוט, בו עלו קשיים רבים בראיות שהביאו לדחיות רבות לצורך נסיון גישור בין הצדדים, ובסופו של דבר הנאשם הורשע על סמך ראיות נסיבתיות; כאשר גם היום רב הנסתר על הגלוי, ולא ידוע מה בדיוק קרה באירוע בשיג, ובין היתר לא ידוע האם היו מעורבים נוספים, האם הנאשם הוא המבצע העיקרי, מבצע בצוותא עם אחרים **"או לא בכלל"**. לטענתו, העדר ידיעה בנוגע לנסיבות המדויקות של האירוע, ואין זה משנה מה הסיבה להעדר הידיעה, אינו יכול להוות נסיבה לחומרא.

בהמשך, הגיש הסנגור התייחסות לפסיקה אליה הפנתה המאשימה, וכן הפנה לפסיקה שלטעמו מבטאת את הענישה הראויה בענייננו. עם הפסיקה שהגיש, צירף ב"כ הנאשם טיעון קצר בכתב, במסגרתו הוסיף כי לא מדובר במקרה בו היה תכנון מוקדם להמתת המנוח, בשונה מהפסיקה שהוגשה ע"י המאשימה, שברובה דובר בתיקים שהוגשו על עבירת רצח והומרו בהמשך לעבירת הריגה **"ברף גבולי לעבירת הרצח"**; וכי יש להתחשב בכך שהנאשם התקשר לאחיו על מנת לנסות ולסייע למנוח, ובכך שהמנוח פונה לטיפול רפואי ברכבו של הנאשם.

לטענתו, חלוף הזמן הוא נסיבה משמעותית שיש לשקול לקולא, שכן מדובר במי שניהל את משפטו ונלחם על חפזו במשך 5 שנים שבהן הוטלה חרב על צווארו; כאשר בתקופה הארוכה שחלפה, הנאשם לא ביצע עבירות נוספות, ובכך יחד עם העדר עבר פלילי, יש כדי להעיד על כך שמדובר באדם המנהל אורח חיים נורמטיבי ולא בעבריין. בהקשר זה הפנה גם לדבריו של עד ההגנה על תפקודו יוצא הדופן של הנאשם במהלך שירותו הצבאי. עוד טען הסנגור, כי זכותו של הנאשם לנהל משפט לא צריכה לעמוד לו לרועץ, וכי נראה כי עמדתה של המאשימה להטיל עונש מאסר ברף הגבוה נובעת בין היתר מכך שבחר לנהל את משפטו.

הסנגור הפנה לכך שהנאשם נשוי ואב לארבעה ילדים קטנים, המשמש למעשה כראש המשפחה המורחבת, מנהל שתי חברות ואחראי על כ-40 עובדים התלויים בו לפרנסתם; וטען כי עונש מאסר צפוי לפגוע משמעותית בנאשם ובמשפחתו. לטענתו, מכלול נסיבותיו של הנאשם, העדר עבר פלילי והתנהלותו החיובית, אמורים להוביל את בית המשפט לענישה שאינה מחמירה, שתבטא בעונש **"חד ספרתי ולא דו-ספרתי"**. בהמשך, עם הגשת הפסיקה מטעם ההגנה, טען הסנגור כי יש להטיל על הנאשם פיצוי **"שיהא סביר בנסיבות תיק זה ובוודאי שלא פיצוי מקסימלי כפי שעתרה ב"כ המאשימה"**.

הנאשם עצמו טען, כי האירוע שבמסגרתו נהרג המנוח - בן דודו, שנהג להגיע ולבקר אותם בשיג מדי יום - בשיג של משפחתו, קשה מאד לו ולמשפחתו; הוא מצטער על כך שהאירוע אירע בשיג שלהם, ומרגיש אשם על כך שהביא את

המנוח לשם, והיה האדם האחרון שראה אותו; הוא חולם על האירוע בכל לילה, ומשוחח על כך עם אשתו. הנאשם ציין שהוא אב לארבעה ילדים, וביקש שיוטל עליו עונש קל ככל הניתן.

דין והכרעה

בסימן א1 לפרק ו' לחוק, שכותרתו "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה" נקבע עקרון ההלימה כעקרון המנחה בענישה, היינו, ניתן משקל בכורה לשיקולי הענישה של גמול, ונקבע כי בראש ובראשונה, על העונש להלום את חומרת העבירה בנסיבותיה ואת מידת אשמו של הנאשם.

עבירת ההריגה בה הורשע הנאשם, היא מהעבירות החמורות שבספר החוקים, ולא בכדי נקבע בצדה עונש מרבי של 20 שנות מאסר, וזאת לאור הפגיעה בערך המוגן של קדושת החיים, ובשל התוצאה הקשה של אובדן חיי אדם - התוצאה החמורה ביותר האפשרית לפגיעה בערך המוגן של זכות האדם להגנה על שלומו ועל שלמות גופו.

לא אחת נקבע, כי פגיעה קשה בערכים אלו מחייבת ענישה משמעותית ומרתיעה, שיהא בה כדי לתת ביטוי לתפיסת מעמדו הנעלה של ערך קדושת החיים, ולבטא את הסלידה וההוקעה של החברה ממעשי אלימות קשים, שלמרבה הצער מסתיימים לא אחת בקיפוח חיי אדם. יפים לעניין זה דברים שנקבעו בע"פ 9422/11 דהן נ' **מדינת ישראל** (3.7.13):

"דומה, כי כבר נאמר כל שניתן על הקלות הבלתי נתפסת בה נגדעים בארצנו חיי אדם, ולא נותר אלא לחזור על הדברים. חילופי דברים וסכסוכים של מה בכך מובילים במקרים רבים מדי ובמהירות גדולה מדי לשליפת כלי נשק, קר או חם, או לנקיטה במעשי אלימות קטלניים. יתרה מכך, לעיתים נדמה שחל פחות בלתי נסלח ובלתי נסבל בערכם של חיי אדם. בראש ובראשונה עלינו לשוות לנגד עינינו את המנוח שחיינו קופדו בנסיבות שאין להשלים עימן, ולהגנה על ערך החיים וקדושתם שמור משקל משמעותי ביותר במלאכת הענישה... על בתי המשפט להעביר מסר ברור - נשיאת נשק ונקיטה באלימות תיענה בענישה חמורה, שתהלום את חומרת המעשה ותרתייע מפני הישנותן של עבירות דומות, קל וחומר כאשר מדובר בתוצאה קטלנית".

לכל האמור יש להוסיף את העובדה שהעבירה בוצעה תוך שימוש בנשק קר, כאשר בהקשר זה נקבע בפסיקת בית המשפט העליון, כי על בתי המשפט להטיל עונשי מאסר מרתיעים, כדי לנסות ולמגר את התופעה של "תת תרבות הסכין", אשר פשטה והפכה למגפה של ממש, ואשר תוצאותיה הוות אסון, ממש כבעניינו. וכך נקבע למשל בע"פ 3863/09 **מדינת ישראל נ' חסן** (10.11.09):

"קיים אינטרס ציבורי מובהק וחד משמעי בהרתעת היחיד והרתעת הרבים מפני נקיטה בדרך של כוח ואלימות ליישוב מחלוקות וסכסוכים תוך שימוש בנשק קר. המסר שצריך לצאת מבית משפט זה הוא שחברה מתוקנת אינה יכולה להשלים עם שימוש בסכין לשם פתרון מחלוקות וסכסוכים. יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות יסוד מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו. יש להלחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה, אם בתוך המשפחה ואם מחוצה לה, אם בקרב בני נוער ואם בקרב מבוגרים. זהו נגע רע שיש

לבערו מן היסוד. לפיכך, שעה שנגע האלימות והפרת החוק פושה בחברתנו מן הראוי שידע כל איש ותדע כל אישה כי אם יבחרו בדרך האלימות ייטו בתי המשפט להשית עליהם עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח".

כן יפים בהקשר זה הדברים שנקבעו בע"פ 3585/13 מדינת ישראל נ' הררי (26.4.15):

"בית משפט זה עמד לא אחת על החומרה הרבה של שימוש בנשק קר במהלך תגרות אלימות ולמטרת פתרון סכסוכים - תופעה שזכתה לכינוי "תת-תרבות הסכין", ואשר נפוצה למרבה הצער במחוזותינו. בהתאם, ניתנה הדעת כי תופעה זו ראויה להוקעה ועליה לגרור תגובה עונשית הולמת שבמרכזה יעמדו שיקולים של הרתעה וגמול... אין להשלים עם בחירתו של המשיב לפתור את העימות שהתפתח ביניהם באמצעות שימוש בלהב הסכין. ברגע מר ונמהר גדע המשיב חייו של אדם צעיר וחרב עולמה של משפחת המנוח, אשר איבדה את היקר לה מכל. הפגיעה בקדושת החיים - אחד הערכים המוגנים ביותר בחברתנו, אם לא המוגן שבהם - מחייבת ענישה הולמת".

(ראו בנוסף, ע"פ 2132/99 מדינת ישראל נ' מזרחי (2.11.99), וע"פ 5464/07 טגבה נ' מדינת ישראל (21.2.08)).

מדיניות הענישה הנוהגת

לצורך הוכחת מדיניות הענישה הנוהגת, הפנו באי כח הצדדים לפסקי דין רבים שעניינם ענישה בעבירת הריגה. להלן יפורטו פסקי הדין שנראה כי הם רלוונטיים יותר לענייננו, שעניינם הריגה באמצעות נשק קר (להבדיל מהריגה בנשק חם או באמצעות רכב), מתוך יסוד נפשי של אדישות.

ב"כ המאשימה הפנתה, בין היתר, לפסקי הדין הבאים:

- ע"פ 1456/01 חדד נ' מדינת ישראל פ"ד נו(1) 609 (2001) (להלן- עניין חדד), בו בעניינו של נאשם שהורשע לאחר שמיעת הראיות בעבירת הריגה (תחת עבירת הרצח שיוחסה לו), לאחר שירד עם חבריו מרכב בו נסעו בתגובה לדברי המנוח שיזהרו על רכבו, הכו אותו בחוזקה, ואז שלף הנאשם סכין ודקר אותו בבטנו ובבית החזה, וגרם למותו של המנוח במקום; אושר עונש של 20 שנות מאסר בפועל, תוך שנקבע כי "אכן, העונש שנגזר על המערער הוא העונש המרבי הקבוע לעבירה בחוק, אולם יש לזכור כי במדרג המעשים הגורמים למותו של אדם עומד מעשהו של המערער... בדרגה החמורה ביותר, זו המתקרבת לרצח, ורק כפשע היה בין המערער לבין הרשעתו ברצח".

- ע"פ 6317/14 מכאוי נ' מדינת ישראל (24.1.17), בו בעניינו של נאשם בעל עבר פלילי מכביד, שהודה והורשע בעבירת הריגה, לאחר שבעקבות סכסוך בינו לבין המנוח, הגיע אל מול בית המנוח ולאחר דין ודברים ביניהם חזר לביתו, הצטייד בסכין וחזר למקום, החל דין ודברים נוסף ביניהם ואז דקר את המנוח בחזהו משמאל, ולאחר שהמנוח נפל, המשיך לדקור אותו בפלג גופו העליון ונמלט; אושר עונש של 20 שנות מאסר בפועל (הכולל הפעלת מאסר על תנאי של חצי שנה במצטבר) ופיצוי בסך 120,000 ₪. יוער, כי לבית המשפט המחוזי הוצג הסדר טווח שבין 15 ל-20 שנות מאסר בפועל.

- ע"פ 4524/18 **חנוכייב נ' מדינת ישראל** (3.3.19), בו בעניינו של נאשם נעדר עבר פלילי, שהודה והורשע בעבירה של הריגה (במסגרת הסדר טיעון בו תוקן כתב האישום מעבירת רצח), לאחר שישב עם המנוח מספר שעות בחצר בניין מגוריהם ושתה עמו משקאות אלכוהוליים, החל ביניהם עימות פיזי הדדי משמעותי, שבסופו הפיל את המנוח לרצפה, הכה אותו מכות רבות וחזקות, לרבות אגרופים לראשו, ולאחר מכן הלך להביא סכין, רכן מעל המנוח, אמר לו שיהרוג אותו, ושיסף את גרונו של המנוח מספר פעמים; אושר עונש של 19 שנות מאסר בפועל, ופיצוי בסך ₪ 258,000 לנפגעי העבירה. יוער, כי בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 18 ל-20 שנות מאסר בפועל, וכי בית המשפט העליון קבע כי נוכח נסיבות האירוע, מדובר בעבירת הריגה "**בצורתה המחמירה, כפסע מעבירת הרצח, והעונש שהוטל על המערער מבטא נאמנה את חומרת המעשה**".

- ע"פ 4705/11 **פרץ נ' מדינת ישראל** (29.6.14), בו בעניינו של נאשם צעיר, בעל עבר פלילי מכביד, שהורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של הריגה, לאחר שעל רקע חילופי דברים בינו לבין המנוח, פרצה ביניהם תגרה שבמהלכה שלף סכין ודקר את המנוח באזור הלב, והנאשם עצמו גם נפצע בגבו, בידיו וברגליו; אושר עונש של 18 שנות מאסר בפועל (הכולל הפעלת מאסר על תנאי של חצי שנה בחופף) ופיצוי בסך ₪ 100,000, זאת למרות נסיבות אישיות לא קלות.

- ע"פ 6795/05 **אואנינו נ' מדינת ישראל** (29.1.07), בו בעניינו של נאשם כבן 18, שהורשע בעבירת הריגה (לאחר שזוכה במסגרת ערעור מעבירת רצח), כאשר על רקע ויכוח עם המנוח - חברו וקרוב משפחתו - על לבה של נערה, יזם המנוח פגישה ביניהם, לקראתה הצטיידו שניהם בסכינים ובמהלכה דקר המנוח תחילה את הנאשם, ואז הנאשם דקר את המנוח שלוש דקירות בחזהו וגרם למותו; אושר עונש מאסר של 18 שנים, תוך שבית המשפט העליון קבע כי "**בעידן ובחברה שבה הסכינאות היא שפה - אין מנוס משימוש באמצעים האולטימטיביים להדברתה, ותקופת מאסר ממושכת - היא המובהק שבאותם אמצעים אולטימטיביים**".

- ע"פ 7179/14 **טוויל נ' מדינת ישראל** (22.11.15), בו נדון עניינו של נאשם, בעל עבר פלילי בעבירות רכוש ואלימות, שהודה והורשע בעבירה של הריגה ושיבוש מהלכי משפט, לאחר שעל רקע סכסוך שבמסגרתו המנוח דקר אותו בבטנו, החליט לפגוע במנוח; במהלך מפגש אקראי בין השניים, הכה הנאשם בחוזקה בראשו של המנוח באמצעות מפתח ברגים, וכתוצאה מכך נפל המנוח ארצה ואיבד הכרה, הנאשם הכה מספר מכות ברגליו ונמלט מהמקום; בהמשך, הורה הנאשם לחברו להסתיר את הרכב בו נסעו, הסתתר בעצמו מספר ימים ולאחר מכן סיכם עם חבריו מה לומר אם יזמנו לחקירה; כאשר לאור שיבוש ההליכים, המקרה פוענח באיחור וגזר הדין ניתן 7 שנים לאחר האירוע. בית המשפט העליון הקל בעונשו מ-19 ל-17 שנות מאסר בפועל, הגם שלא התערב במתחם שנקבע, שבין 16 ל-20 שנות מאסר בפועל, זאת נוכח חרטתו הכנה, הפקדת סכום של ₪ 200,000 כפיצוי מוסכם, התסקירים החיוביים שהוגשו בעניינו וההליך השיקומי בו שולב בכלא.

- ע"פ 4709/10 **פיצחזדה נ' מדינת ישראל** (19.5.11), בו בעניינו של נאשם בעל עבר פלילי, שהודה והורשע בעבירה של הריגה, לאחר שהגיע לחנות מכולת וביקש לרכוש סיגריות, וכשהמנוח - אביו הקשיש של בעל המכולת - הסתובב לעבר הדלפק, הנאשם חבט בו בראשו עם חפץ קשה שהיה ברשותו, וכתוצאה מכך נפטר המנוח כעבור כחודש וחצי; אושר עונש מאסר של 16 שנים (הרף העליון לו עתרה המדינה במסגרת הסדר הטיעון).

בהתייחסו אל הפסיקה שהוגשה מטעם המאשימה, ציין ב"כ הנאשם כי היא אינה מתאימה לנסיבות התיק ובוודאי שלא לעובדות כתב האישום, והפנה לפסקי הדין הבאים, בהם הוטלו עונשים קלים יותר:

- ע"פ 5617/15 **מריסאת ואח' נ' מדינת ישראל** (27.7.16), בו נדון עניינם של ארבעה נאשמים צעירים, אחד מהם קטין כבן 17 וחצי, שהורשעו לאחר שמיעת הראיות בעבירות של הריגה וחבלה בכוונה מחמירה; לאחר שעל רקע סכסוך משפחות בן שנים, במסגרתו נדקרו בני משפחתם יום לפני האירוע, החלו הנאשמים ואחרים להשליך אבנים לעבר בית המנוח, וכשהמנוח וגיסו יצאו מהבית, הגיחו הנאשמים ואחרים ממקום מסתור, הכו את המנוח בנשק קר מסוגים שונים וגרמו למותו, וכן הכו ופצעו קשות את גיסו של המנוח שניסה להגן עליו. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הנע בין 4 ל-9 שנות מאסר, תוך ששקל לקולא בהקשר זה את גילם הצעיר של הנאשמים והקושי שלהם להתמודד עם פציעת אחיהם ע"י משפחת המנוח יום קודם לכן, ובעיקר נוכח חלופי הזמן הרב (גזר הדין ניתן בחלוף 11 שנים מהמקרה), גזר את דינם 4-שנות מאסר. בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה, וקבע כי העונש שהוטל אינו הולם את חומרת המעשים ו"רחוק מכך", אך לאור ההלכה שערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, והתמשכות ההליך באופן חריג, העמיד את עונשם על 6 וחצי שנים.

- ע"פ 4887/15 **גנסון נ' מדינת ישראל** (14.7.16), בו בעניינו של נאשם שהורשע לאחר שמיעת הראיות בעבירת הריגה, לאחר ששתה לשוכרה בדירתו עם המנוח והזמינו לישון אצלו, ולאחר שהמנוח נרדם, הבחין כי המנוח עשה את צרכיו במיטתו ולכן העיר אותו משנתו בצעקות, משך אותו לרצפה, הכה את המנוח במכות אגרוף חזקות בכל חלקי גופו וגרם למותו, ולאחר מכן הזעיק את המשטרה; הקל בית המשפט העליון בעונשו מ-11 ל-9 וחצי שנות מאסר בפועל, וזאת "לא בלי התלבטות ולא בלב קל", בין היתר לאור העובדה שהאירוע לא היה מתוכנן ושהוא זה שהזעיק את המשטרה למקום. יוער, כי במקרה זה נקבע מתחם העונש ההולם על 8 עד 14 שנות מאסר.

- ת"פ (מרכז) 20535-08-10 **מדינת ישראל נ' גרדיר** (23.2.11), בו בעניינו של נאשם, שהודה והורשע בעבירת הריגה, לאחר שבמהלך בילוי בביתו בו צרך עם אחרים משקאות אלכוהוליים וחשיש, התפתח ויכוח קולני בינו לבין המנוח, הנאשם נטל סכין מהמטבח ודקר את המנוח דקירה אחת בחזהו בצד ימין שגרמה למותו, ולאחר מכן נמלט ונתפס כעבור מספר שעות; בית המשפט המחוזי שקל לזכותו את העובדה שהמנוח הגיע לבית הנאשם ללא הזמנה, עלב בו קשות ואף איים עליו בסמוך לפני האירוע, ואת העובדה שמדובר בדקירה אחת בלבד, תוך שקבע כי עניינו "איננו מצוי במדרג העליון של עבירות ההריגה והענישה בגין", וגזר עליו 9 שנות מאסר בפועל.

בנוסף, מצאתי להפנות גם לפסקי הדין הבאים:

- ע"פ 57/20 **פלוני נ' מדינת ישראל** (15.3.20) (להלן- עניין פלוני), בו נדון עניינו של נאשם צעיר, בעל הרשעה אחת שלא ממין העניין, שהודה והורשע בעבירת הריגה; לאחר שהגיע למקום ציבורי בעקבות קריאתו של אחיו על כך שהמנוח, שהיה מאורס בעבר לארוסתו של האח, נמצא במקום ומביט עליהם, הנאשם פנה למנוח, שוחח עמו והשניים החלו לדחוף זה את זה, ולאחר מכן כשהמנוח התקרב אל אחיו של הנאשם וארוסתו, הנאשם שלף סכין שנשא עמו, התנפל על המנוח ותקף אותו ביחד עם אחיו, ובמהלך התקיפה דקר את המנוח דקירה אחת באזור החזה והלב, שכתוצאה ממנה נפטר לאחר זמן קצר; בהמשך נמלט הנאשם והסגיר עצמו כעבור שבוע. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם של 13 עד 18 שנות מאסר בפועל, והטיל עליו 14 שנות מאסר ופיצוי בסך של 200,000 ₪; בית המשפט העליון קבע כי העונש שהוטל ראוי ונכון, אך נוכח הקשיים הרבים בתנאי מאסרו, בשל נסיבות ייחודיות שפורטו, הפחית בעונשו ל-13 שנות מאסר בפועל, תוך שאישר את המתחם בקובעו כי אכן "מבצעהם של מעשי הריגה כגון זה נענשים ברגיל במאסר מאחורי סורג ובריה לתקופה שבין 13 ל-18 שנים".

- ע"פ 4877/07 **יוחייב נ' מדינת ישראל** (2.2.09), בו בעניינו של נאשם נעדר עבר פלילי, שהודה והורשע בעבירת

הריגה, לאחר שבעודו יושב עם המנוח בבית קפה, התגלע ביניהם ויכוח והוא הציע למנוח ללבוש את הדברים ברכבו, ובהיותם ברכב, בעת שהמנוח עשה תנועה לעבר כיס מכנסיו, הוציא הנאשם סכין מתא הדלת, דקר את המנוח שתי דקירות בבית החזה וגרם למותו; אושר עונש של 14 שנות מאסר בפועל, ופיצוי מוסכם למשפחת המנוח, ששולם מבעוד מועד.

מפסקי הדין האמורים ומפסיקה ענפה נוספת עולה, כי בעבירות הריגה שבוצעה באמצעות נשק קר מוטלים לרוב עונשי מאסר משמעותיים, לצד ענישה נלווית הכוללת פיצוי, כאשר מידת העונש תלויה בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, ובין היתר בנסיבות הבאות: היסוד הנפשי בו פעל הנאשם, ובענייננו מדובר כאמור ביסוד נפשי של אדישות; האם מדובר באירוע ספונטני או לאחר תכנון מוקדם; סוג הנשק והאם היתה הצטיידות בו מראש; כמות הפגיעות, מיקומן ועוצמתן; האם היתה התגרות או אלימות מצד המנוח; התנהגות הנאשם לאחר האירוע, לרבות אזעקת עזרה למנוח, וכיוצ"ב. ראוי להזכיר כי העונשים שהוטלו בפסיקה, בעיקר אלו שקדמו לתיקון 113 לחוק, כוללים גם התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (המשפיעים על גזירת הדין בתוך המתחם) ובהן גיל, עבר פלילי, נסיבות אישיות או נתונים מיוחדים של הנאשם; הודאה ונטילת אחריות שיש בהן להפחית מהעונש יחסית למי שכפר בעבירה, ועוד. לא מצאתי לתת משקל ממשי לכך שבחלק מהמקרים יוחסה במקור עבירת רצח, שתוקנה בהמשך לעבירת הריגה, שכן ממילא הנתון הקובע הוא עובדות המקרה, על פי כתב האישום שבעובדותיו הורשע הנאשם, ולא על פי כתב האישום המקורי שהוגש לבית המשפט, שאין לו משקל לאחר תיקונו.

יפים לעניין זה הדברים שנקבעו בדנ"פ 3371/98 **אזולוס נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(4), 502 (2000):

"כבר נפסק לא פעם כי גם כשמדובר בהרשעה בהריגה תלויה רמת הענישה בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, בחומרת המעשה ובמצבו הנפשי של העבריין... למעשה עשויה ההתייחסות לעונשו של מי שהורשע בעבירת הריגה להיות פועל יוצא של עריכת האיזון הראוי בין הבאתה בחשבון לצד ההחמרה של התוצאה הקטלנית מחד לבין הבאתו בחשבון של היסוד הנפשי של העבירה - המחשבה הפלילית (הכוונה, המודעות, הפזיזות או הרשלנות) שקביעת רמתה עשויה להשפיע לכאן או לכאן על חומרת העונש".

וכן הדברים הנכוחים שנקבעו בעניין **חדד** הנ"ל:

אכן, העיון בפסיקה מלמד כי במקרים רבים הטילו בתי-המשפט, ואף בית-משפט זה, עונשים קלים מזה שהוטל כאן ואף כאשר היה מדובר בנסיבות חמורות, ואף-על-פי-כן נראה כי הגיעה השעה לחזור ולהרהר במדיניות הענישה הראויה במקרים כגון זה שלפנינו. למונח "רמת הענישה" פנים שונות... לעתים, ובייחוד כאשר מדובר בעבירות של הריגה, קשה לקבוע על-פי העונשים שגזרו בתי-המשפט "ממוצע סטטיסטי של אמת-מידה" מקובלת, או "מידה עונשית ראויה", ובתי-המשפט גוזרים את העונש במקרה שהובא לפניו לפניהם לפי שיקולים מקובלים של ענישה - כמו נסיבות המקרה ונסיבותיו האישיות של העבריין - שאותם "משקלל" בית-המשפט בכל מקרה ומקרה... לא זאת בלבד, היסוד העובדתי של עבירת ההריגה משותף למגוון גדול של מעשים הגורמים למותו של אדם, ומידת חומרתו של כל מעשה שונה ממשנהו. לא ניתן אפוא לקבוע כי פסקי-הדין שניתנו משקפים מידה ממוצעת או מידה ראויה. עם זאת, ומשרבו העבריינים, דומה שהגיעה השעה להתוות קווים לרמת הענישה הראויה ובגדרם לחזור

ולשקול את המשקל היחסי של שיקולי הענישה...

כאמור לעיל, רבו העבריינים, נגע האלימות פשה בבתינו וברחובותינו, הסכין נשלפת ודוקרת בשל מחלוקות של מה בכך ואף בשל התלהטות יצרים רגעית שלא קדם לה ריב כלשהו. העבירה של שפיכות דמים - שהיא משבע מצוות בני נח ומשלוש העבירות שעליהן "ייהרג ולא יעבור" - הייתה כמעט לדבר יום ביומו. אך למותר להרבות בדברים על חומרתה של עבירה זאת... כאשר זה המצב אין אנו פטורים עוד מלהתוות קווים לרמת הענישה הראויה שבגדרם יש לנקוט את הגישה המחמירה, לאמור הגישה הרואה בעונש המרבי את נקודת המוצא שממנו מפחיתים לפי נסיבות המקרה, נסיבותיו האישיות של העבריין, תדירותה או נדירותה של העבירה, הרתעת עבריינים בכוח ועוצמת הסלידה ושאת הנפש של החברה" (ההדגשה לא במקור - ג.ש).

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה

בחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה בענייננו, מעלה כי מתקיימות בענייננו נסיבות מחמירות רבות מבין הנסיבות הרלוונטיות לקביעת מידת העונש שפורטו לעיל.

בראש ובראשונה יש לשקול את הנזק הקשה שנגרם כתוצאה מביצוע העבירה - הנזק החמור ביותר שאותו החוק ביקש למנוע, שאינו בר תיקון - אובדן חיי אדם. המנוח - מחמד, אדם צעיר בראשית חייו, כבן 19 במותו, שכל רצונו היה להנשא לבחירת לבו, לאהוב ולחיות ככל האדם, אשר חייו קופחו באחת, בהפתעה, במספר אבחות סכין (או "חפץ חד") ובאכזריות בלתי נתפסת. מותו האכזרי של המנוח גרם לגלי הדף רבים והשפיע קשות על כל בני משפחתו של המנוח, אשר נושאים על עצמם צלקות נפשיות רבות מאז האירוע, כמפורט בהרחבה בתסקיר הנפגע, ומתקשים למצוא מזור לכאבם כבר למעלה מחמש שנים. כעולה מהתסקיר, הפגיעה במשפחת המנוח קשה וחמורה, ונפרשת על כל תחומי חייהם - ובכלל זה בפן המשפחתי, ההורי, החברתי והכלכלי.

כמו כן יש לשקול את העובדה שלאירוע קדם תכנון מראש לפגוע במנוח ולגרום לו חבלה חמורה, כל זאת על רקע רצונו להנשא לאחייניתו של הנאשם, ועלבונם של בני משפחת הנאשם מהתנהלותו שלדעתם פגעה בכבוד הקטינה ובכבוד משפחתה, זאת כמפורט בהרחבה בהכרעת הדין. כבר עתה אציין, ולא בשולי הדברים, כי אין כל ערך של כיבוד המשפחה במעשי הנאשם, אלא חוסר כבוד וזילות לחיי אדם, פריקת כל רסן והעדר ציות לכללי ההתנהגות הבסיסיים ביותר בכל חברה מתוקנת. כבר נקבע כי **"עבירות על רקע 'כבוד המשפחה' מגלמות בתוכן למעשה חוסר כבוד במובנו השורשי ביותר"** (כב' השופט ג'ובראן בע"פ 4178/10 פרג' נ' מדינת ישראל (19.8.13)); וכן **"מה לא נכתב ומה לא נאמר על ביטוי אומלל זה? לא 'כבוד המשפחה' לפנינו, אלא 'חוסר כבוד במשפחה'. חוסר כבוד לאישה, חוסר כבוד לאוטונומיה של האדם וחוסר כבוד לערך החיים"** (כב' השופט עמית בע"פ 3768/08 סלאמה נ' מדינת ישראל (7.11.10)).

כל "חטאו" של המנוח היה שחפץ להנשא לבחירת לבו - אחייניתו הקטינה של הנאשם, וכששמע על הכוונה להשיאה לאחר, רצה לעכב את האירוסין על מנת שקודם לכן תשקל בקשתו להנשא לה. מעבר לכך שאין כל פגם בנסיבותיו של המנוח, והוא פעל במסגרת אותם כללים תרבותיים מקובלים בחברה בה גדל, וזכה לתמיכת נכבדי העדה שהטילו "דחיל" (ערבות או איסור על אחר לבקש את ידה של הקטינה, כמפורט בהכרעת הדין); הרי שבסופו של דבר, מספר ימים לפני האירוע, הוא הסכים לסגת מאותו "דחיל" וויתר על רצונו להנשא לקטינה (בין היתר תחת איומים שספגה

משפחתו ממשפחת הנאשם). כך או כך, די היה באותו "עלבון" שנגרם למשפחת הנאשם, כדי להצדיק בעיני הנאשם פגיעה במנוח, בשם הערך המפוקפק של "כבוד המשפחה".

לכל האמור יש להוסיף את העובדה שמחומר הראיות עלה, כי בעקבות האיומים שקיבלה משפחת המנוח, הוא התחבא למספר ימים, עד שכאמור חזר בו מהרצון להנשא לקטינה ולעכב את אירוסיה, וסבר לתומו שהסכנה חלפה. במצב דברים זה, ניצל הנאשם את יחסיו הקרובים מאד עם המנוח - קרובים יותר מיחסי המנוח עם שאר בני משפחת הנאשם - כדי לאסוף אותו ממכון שטיפה בו המתין לשטיפת רכבו, ולהביאו באמתלה כלשהי לשיג של משפחתו, בידיעה כי נוכח טיב יחסיהם המנוח לא יחשוד בדבר.

בהקשר זה יצוין, כי בשונה מחלק גדול מפסקי הדין שהובאו לעיל, אין מדובר באירוע ספונטני שהתפתח תוך כדי קטטה, או באירוע שבו המנוח עצמו תקף או התגרה בנאשם, אלא כאמור באירוע מתוכנן, שבו הנאשם תכנן לפגוע במנוח ולגרום לו לחבלה; והגם שלא רצה במותו, היה מודע לאפשרות שמותו יגרם כתוצאה ממעשיו, ואדיש לאפשרות זו.

עוד יש להביא בחשבון את האכזריות שבה בוצעו המעשים, תוך דקירתו של המנוח באמצעות חפץ חד מספר דקירות בגופו, ובין היתר דקירה עמוקה בחזהו משמאל אשר פגעה בלבו, ודקירה עמוקה בגבו משמאל אשר פגעה בריאתו.

ניתן להביא בחשבון במידה מסוימת לקולא את העובדה שהנאשם קרא לאחיו קאיד, אשר נשא את המנוח לרכב ודאג כי הוא יילקח לטיפול רפואי ע"י בני משפחה נוספים; אך מנגד יש לזכור כי הנאשם לא סייע לקאיד לפנות את המנוח לטיפול רפואי, לא הזעיק בעצמו עזרה עבור המנוח, ותחת זאת ברח והסתתר למשך כשלושה שבועות לאחר האירוע.

אינני יכולה לקבל את טענות ההגנה, כי יש להביא בחשבון לקולא את העובדה שמדובר בתיק קשה להכרעה, אשר הוכרע בהסתמך על ראיות נסיבתיות, כאשר הנסיבות המדויקות של האירוע לא התבררו עד תום ולא ידוע האם היו מעורבים נוספים במעשה. לאחר שהוכרע הדין ונקבע, מעבר לכל ספק סביר, כי הנאשם ביצע את העבירה שיוחסה לו, אין כל נפקות לקשיים שעלו בעת שמיעת הראיות ואף אין נפקות לטיב הראיות או לכך שהכרעת הדין מבוססת בעיקרה על ראיות נסיבתיות.

בהכרעת הדין דחיתי את ההסברים החלופיים שהציעה ההגנה, ובנוגע לאפשרות כי העבירה בוצעה ע"י אחר ממשפחת הנאשם קבעתי, בין היתר, "ממכלול הראיות האמורות עולה, כי נוכחותו של הנאשם בזירת העבירה לא היתה מקרית ותמימה, כך שגם לו הוכח שבעת האירוע נכחו עם הנאשם אנשים נוספים, אין בכך כדי לפגום במסת הראיות המלמדת על כך שהנאשם ביצע את העבירה, ובמקרה היפותטי כזה, הוא נמנה על המבצעים העיקריים בצוותא של העבירה" (עמ' 93 להכרעת הדין). יתרה מכך, קבעתי בהכרעת הדין, כי "אכן, נותרו שאלות בלתי פתורות בנוגע לאירוע, ולא כל הפרטים התבררו דיים, בעיקר בכל הנוגע לאופן בו התרחשה תקיפת המנוח, אך די בפרטים הידועים על מנת להוכיח את אשמת הנאשם בגרימת מותו של המנוח; ויזכר כאמור, כי כל הפרטים החסרים ב"פאזל" הראיות בענייננו, מצויים בידי הנאשם, והוא זה שהחליט לנצור אותם בקרבו" (עמ' 95). במצב דברים זה, ברי כי לא ניתן לזקוף את העובדה שחלק מהפרטים לא התבררו דיים לזכותו של הנאשם,

וכי אין בכך כדי להפחית ממידת אשמו ומחלקו בביצוע העבירה.

לאור מכלול השיקולים האמורים, לאור מידת הפגיעה הגבוהה בערכים המוגנים, כנגזר מהנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת כפי שהובאה לעיל, בשינויים המחויבים לענייננו, מצאתי כי יש לקבוע בענייננו מתחם דומה לזה שנקבע בעניין **פלוני**; זאת למרות שהמקרה שבפנינו חמור מעט יותר מאותו מקרה, הן בהיבט של התכנון המוקדם, הן נוכח מספר הדקירות, והן מאחר שבענייננו אין מדובר בקטטה שבמהלכה גם המנוח היה פעיל, כפי שקרה בעניין **פלוני**. על כן, אני קובעת כי מתחם העונש ההולם למעשים שביצע הנאשם נע בין 13 ל-18 שנות מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית הכוללת פיצוי משמעותי למשפחת המנוח.

גזירת דינו של הנאשם

מאחר שלא הובאו נימוקים המצדיקים חריגה לקולא או לחומרא מהמתחם האמור, יש לגזור את עונשו של הנאשם לעונש המצוי בתוך המתחם שנקבע לעיל.

בעת גזירת עונשו של הנאשם יש לשקול לקולא את עברו הנקי והעובדה שגם בשנים שחלפו מאז האירוע לא הסתבך הנאשם בפלילים; את תפקודו הנורמטיבי לאורך השנים, לרבות הצטיינותו בשירותו הצבאי, כעולה מהמסמכים שהוגשו ומעדותו של אל"מ אבו סלב, תפקודו התקין והצלחותיו בתחום התעסוקתי, לרבות ניהולן של החברות שהיו בבעלות אביו.

כמו כן, יש להביא בחשבון את הפגיעה שתהא לעונש מאסר בנאשם, במשפחתו המורחבת ובארבעת ילדיו הקטינים. לצד זאת, ומבלי להמעיט בפגיעה האמורה, אציין כי קשה היה לשמוע כיצד בשנים שחלפו שגשג הנאשם בעסקיו, הרחיב את משפחתו והביא עוד ילדים לעולם, מבלי לחשוב על המנוח שחיוו נגדעו באחת מבלי שהגשים את רצונו להנשא ולהקים משפחה, ועל בני משפחתו אשר חייהם נעצרו מלכת מאז האסון שפקד אותם.

אשר לחלוף הזמן הרב מעת ביצוע העבירה, הרי שיינתן לו משקל מוגבל בלבד לקולא בענייננו. התמשכות ההליכים החריגה בתיק זה (חלפו למעלה מחמש שנים מיום האירוע) נובעת בין היתר מהתנהלות ההגנה, כאשר פרשת ההגנה נמשכה למעלה משנה וחצי, לאחר שניתנו להגנה דחיות רבות לצורך איתור והבאת עדים; וכן בשל המורכבות הראייתית בתיק וטעות שנפלה בסיכומי הצדדים, אשר הביאו בין היתר לשמיעה חוזרת של סיכומי הצדדים ולדחיות רבות שניתנו על מנת לאפשר לצדדים לבוא בדברים ביניהם (ההשתלשלות מפורטת בין היתר בעמ' 3 להכרעת הדין וכן בהחלטתי מיום 30.11.20). למרבה הצער, גם מאז מתן הכרעת הדין נדחה הדיון זמן רב, הן לצורך קבלת תסקיר נפגע והקשיים שנוצרו בעניין זה נוכח מגפת הקורונה, והן לאור בקשות שונות של ההגנה. נוכח האמור, וגם אם לבית המשפט יש חלק בהתמשכות ההליך, הרי שאין לתת משקל רב לחלוף הזמן, זאת נוכח התוצאה הקשה של מעשי הנאשם שגדע את פתיל חייו של המנוח; וביתר שאת נוכח הסבל הרב שנגרם למשפחת המנוח, גם כתוצאה מהתמשכות ההליך.

בנוסף, והגם שאין לזקוף לחובת הנאשם את כפירתו ואת העובדה שנשמעו הראיות בתיק, הרי שלא ניתן לזקוף לזכותו

את הנסיבות הנגזרות מהודאה, נטילת אחריות והבעת חרטה, ובראשן החסכון בעדויות בני משפחת המנוח (אחי המנוח זודו אשר העידו בפניי); ההכרה באחריותו לכאבם של בני משפחת המנוח, אשר עד היום חשים מנודים ומורחקים מהמשפחה המורחבת ומהחברה סביבם, לאור ההשפעה והכח של משפחת הנאשם; והנסיון לתקן ולו במעט את הנזק העצום לו גרם.

זאת ועוד, אני סבורה כי בענייננו, יש לתת משקל לשיקולי הרתעת הרבים והיחיד, זאת הן לאור התעצמותה הקשה של התופעה של יישוב סכסוכים באמצעים אלימים, תוך שימוש בנשק קר, שזמינותו לכל גבוהה; והן לאור "ההצדקה" הניתנת במגזרים מסוימים לאלימות חסרת כל רסן, בנימוק של "כבוד המשפחה". כאמור, על בית המשפט לתרום תרומתו בנסיון למגר, או לפחות לצמצם תופעות בזויות אלו, שתוצאותיהן טראגיות ובלתי הפיכות, כבענייננו.

לאחר שקלול כל הנסיבות שפורטו לעיל, אני סבורה כי יש להעמיד את עונש המאסר שיוטל על הנאשם בסמוך לאמצע המתחם שנקבע.

אשר לפיצוי, המאשימה הגישה מספר פסקי דין על מנת לתמוך בעתירתה להעמיד את הפיצוי במקרה זה על הרף המקסימלי הקבוע בחוק; ואילו ב"כ הנאשם ביקש לאבחן את אותם מקרים מענייננו, וטען כי מדובר בתיקים שברובם נדונו נאשמים בעבירת רצח, שאינם מתאימים לענייננו.

לא מצאתי מקום להדרש לפסיקה שהוגשה בעניין זה, שכן על פי סעיף 77 לחוק, קביעת הפיצוי תקבע **"לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר"** - דהיינו, מדובר ברכיב אינדיבידואלי, הקשור לערך הנזק שנגרם בתיק הספציפי שעומד בפני בית המשפט, אשר החוק הגביל אותו לסכום של 258,000 ₪.

על פי ההלכה הפסוקה, פיצוי אינו בבחינת עונש נוסף המוטל על הנאשם, ולמרות סביבתו הפלילית בחוק העונשין, מדובר ברכיב בעל אופי אזרחי דומיננטי, המשרת מספר תכליות שונות, ובהן: מתן סעד מידי ומהיר לנפגע העבירה, שלעיתים יחסוך ממנו את הצורך בניהול הליך אזרחי מקביל; הכרה חברתית בסבלו של הנפגע; העלאת מעמדו וזכויותיו של הנפגע בהליך הפלילי; ואף תרומה לשיקום הנאשם בעצם חיובו לשלם לנפגע העבירה עצמו, בשונה מן העונש הקשור באינטרס הציבורי הרחב. זאת ועוד, לאור אופיו האזרחי של הפיצוי, אף נקבע כי יכולתו הכלכלית של הנאשם אינה מהווה שיקול בקביעת שיעור הפיצוי (ראו למשל: רע"פ 2976/01 **אסף נ' מדינת ישראל**, פד נ(3) 418 (2002), ע"פ 6452/09 **עלי נ' מדינת ישראל ואח'** (22.7.10), ע"פ 3116/13 **קבלאן נ' מדינת ישראל** (15.10.13), ע"פ 5761/05 **מג'דלאוי נ' מדינת ישראל ואח'** (24.7.06), ע"פ 4519/11 **שיחרזייב נ' מדינת ישראל** (4.5.15), ע"פ 329/13 **לוי ורגס נ' מדינת ישראל** (9.3.14)).

בדנ"פ 5625/16 **אסרף ואח' נ' טווק בוקובזה ואח'** (13.9.17), נפסק בדעת רוב, כי **"יש להרחיב את מעגל הזכאים לפיצוי בהליך הפלילי מכוח סעיף 77 לחוק כך שיכלול גם ניזוקים עקיפים שהם בני משפחה מדרגה ראשונה ובכל סוגי העבירות, אך מאידך גיסא יוגבל סכום הפיצוי שניזוקים אלה זכאים לקבל, כולם יחד, לכדי**

סכום התקרה הסטטוטורית הקבועה בסעיף". דהיינו, בעבירות המתה כבענייננו, ניתן לפסוק פיצוי לכל בני משפחת המנוח, שהם הניזוקים העקיפים של העבירה, אך תקרת הפיצוי הכולל שניתן לפסוק להם עומדת על 258,000 ₪.

בענייננו, כאמור, תסקיר נפגע העבירה מגולל תמונה קשה ונרחבת של הפגיעה לה גרמו מעשי הנאשם, כאשר מעבר לאובדן הקשה ולחיים שהלכו מבלי שוב, גם האופן האכזרי בו הומת המנוח בשל סיבה של מה בכך, תוך פיתויו באמתלת שווא ע"י קרוב משפחתו; הכחשת האחריות לאירוע והתמשכות ההליכים זמן רב, תוך שהנאשם המשיך וחי את חייו בשכנות למשפחת המנוח; הביאו להחמרת נזקיהם של כלל בני המשפחה, המונה זוג הורים ושבעה אחים. כעולה מהתסקיר, גם הנזקים לאחיותיו של המנוח, הן הקטנות והן הבוגרות, רבים וקשים.

בנסיבות אלו, נוכח הנזק הרב שנגרם וריבוי הניזוקים, מדובר במקרה מובהק המצדיק העמדת הפיצוי לבני משפחת המנוח על הרף המקסימלי הקבוע בחוק (ראו והשוו ע"פ 192/17 **מדינת ישראל נ' זיתוני** (26.12.17)).

לאור כל האמור לעיל, אני דנה את הנאשם לעונשים הבאים:

1. מאסר בפועל למשך 16 שנים. מתקופה זו ינוכו ימי המעצר שריצה הנאשם מיום 10.11.15 ועד 29.12.15.

2. מאסר על תנאי לתקופה של 18 חודשים.

המאסר המותנה יופעל אם תוך תקופה של 3 שנים מיום שחרורו, יעבור הנאשם עבירה שתוצאתה גרימת מותו של אדם, או כל עבירת אלימות מסוג פשע.

3. פיצוי בסך 258,000 ₪ לבני משפחת המנוח, על פי פרטים שיומצאו תוך 14 יום ע"י ב"כ המאשימה.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתנה היום, י"ג אדר תשפ"א, 25 פברואר 2021, במעמד הצדדים.

גילת שלו, שופטת